

زمان وجوب نماز آیات

اگر خورشید یا ماه گرفتگی (جزئی یا کلی) و زمین لرزه اتفاق بیفتد نماز آیات واجب می‌شود. همچنین اگر آذرخش و صاعقه و طوفان‌ها و بادهای زرد و سرخ و حوادث طبیعی دیگر در صورتی که موجب وحشت اکثر مردم شود. در جایی رخ دهد، نماز آیات فقط بر مردم همان منطقه واجب می‌شود و بر مردم جاهای دیگر واجب نیست. بنا به نظر برخی فقها نماز آیات از افراد حائض و نفساء ساقط است. ولی برخی دیگر، خواندن قضای آن را پس از پاک شدن، احتیاط واجب دانسته‌اند.

منظور از گرفتن ماه و خورشید مقداری است که با چشم دیده می‌شود، اما اگر آن قدر کم باشد که با وسایل علمی می‌توان دید یا بسیار زودگذر است و فوراً باز می‌شود، نماز آیات واجب نیست.

پس لرزه‌های زیادی که بعد از زلزله اصلی رخ می‌دهند، اگر محسوس باشند، سبب واجب شدن نماز آیات می‌شوند و اگر احساس نشود، نماز آیات واجب نیست.

تعریف نماز آیات

نماز آیات، از نمازهای واجبی است که با رخ دادن حوادث طبیعی ویژه‌ای، بر مکلفان واجب می‌شود. نماز آیات دور رکعت است و در هر رکعت پنج رکوع دارد.

علت نام گذاری

آیات در زبان عربی جمع «آیه» به معنای «نشانه» است. این نماز را نماز آیات (نشانه‌ها) گویند؛ زیرا خواندنش هنگامی واجب می‌شود که حوادث طبیعی ویژه‌ای رخ دهد.

پیشینه

پس از درگذشت ابراهیم فرزند رسول خدا ﷺ، گروهی از مردم گفتند که خورشید بهر مرگ پسر فرستاده خدا گرفته‌است. پیامبر ﷺ پس از شنیدن این سخن بالای منبر رفت و مردم را از این اعتقاد باز داشت و سپس دستور داد که نماز آیات خوانده شود. پس از منبر پایین آمد و با مردم نماز خورشید گرفتگی (کسوف) را برگزار کرد. از آن زمان، نماز آیات بر مسلمانان واجب شد.

پژوهشی در باب: نماز

بخش اول: نماز آیات

نوشین مسلمی

معاونت پژوهش حوزه علمیه ام‌الائمّه علیهم‌السلام

مهرماه 98

وقت نماز آیات

وقت نماز کسوف و خسوف از اول گرفتگی قرص تا زمان ظاهر شدن تمام قرص است.

قضای نماز آیات در مورد کسوف و خسوف، هرگاه تمام قرص گرفته باشد واجب است خواه عمداً آن را ترک نموده باشد و خواه سهواً، بر وقوع آن مطلع شده باشد و یا مطلع نشده باشد، ولی هرگاه تمام قرص نگرفته باشد اگر تا بیرون رفتن قرص از آن مطلع نشده باشد و بعد از آن بفهمد قضای آن بر او واجب نیست اما اگر در وقت گرفتن قرص بفهمد و آن را ترک کند قضای آن بر او واجب است خواه عمداً ترک کرده باشد و خواه سهواً.

چگونگی برگذاری نماز آیات

نماز آیات دو رکعت است و در هر رکعت پنج رکوع دارد. در نماز آیات، قبل از هر رکوع، سوره حمد و سوره دیگری از قرآن خوانده می‌شود، که در این صورت، در دو رکعت، ده حمد و ده سوره خوانده می‌شود، ولی می‌توان یک سوره را پنج قسمت کرده و قبل از هر رکوع یک قسمت از آن را خواند، که در این صورت، در دو رکعت دو حمد و دو سوره خوانده می‌شود. البته می‌توان در یک رکعت از نماز آیات پنج مرتبه حمد و سوره خواند و در رکعت دیگر یک حمد بخواند و سوره

احکام نماز آیات

هرگاه فردی از وقوع چیزی که نماز آیات برای آن واجب است یقین کند و یا اطمینان پیدا کند نماز آیات بر وی واجب می‌شود. این وجوب فوری است. مگر این که سبب وجوب نماز آیات در وقت نمازهای یومیه واقع گردد که در این صورت باید هر یک را که وقت آن تنگ است مقدم داشت ولی اگر وقت هر دو تنگ باشد باید نماز یومیه را مقدم بدارد و در صورتی که وقت هر دو وسیع باشد می‌تواند هر کدام را که بخواهد مقدم بدارد و احوط مقدم داشتن نماز یومیه است.

واجبات نماز آیات

واجبات نماز آیات عبارتند از: نیت، تکبیرة الاحرام، قرائت، دو سجده، پنج رکوع در هر رکعت، پنج قیام واجب در هر رکعت، پنج قرائت واجبه، تشهد، سلام.

کسی که چند نماز آیات بر او واجب است، اگر همه آن‌ها برای یک چیز بر او واجب شده باشد، موقعی که قضای آن‌ها را می‌خواند، لازم نیست معین کند که هر نمازی برای کدام دفعه آن‌ها است. ولی اگر برای دلایل مختلف واجب شده باشد بنا بر احتیاط واجب، باید موقع نیت، معین کند نماز آیاتی را که می‌خواند برای کدام یک آنها است. هر یک از رکوع‌های نماز آیات، رکن است، که اگر عمداً یا سهواً کم یا زیاد شود، نماز باطل است.

مستحبات نماز آیات

مستحب است پیش از رکوع دوم و چهارم و ششم و هشتم و دهم قنوت بخواند و اگر تنها یک قنوت پیش از رکوع دهم بخواند کافی است.

چیزهایی که در نمازهای یومیه واجب و مستحب است در نماز آیات هم واجب و مستحب می‌باشد ولی در نماز آیات مستحب است به جای اذان و اقامه سه مرتبه به قصد امید ثواب، بگویند «الصلاة».

در نماز آیات، چه در شب باشد یا روز، بلند خواندن حمد و سوره، مستحب است.

نماز آیات را می‌توان به جماعت خواند، که در این صورت حمد و سوره‌ها را تنها امام جماعت می‌خواند.

منابع

محمدحسین فلاح زاده، احکام دین.

روح الله، خمینی، رساله نجاه العباد.

توضیح المسائل دوازده مرجع.